folklor/edebiyat, cilt:19, sayı:76, 2013/4

A.PLATONOV'UN "ÇUKUR" ESERİNDE UMUDUN KAYIPLARI

Reyhan Çelik*

Eserlerinde Rusya'da 1917 Ekim devrimi sonrasının toplumsal ve tarihi gelişmelerinin insan üzerindeki etkisini yansıtmaya çalışan Andrey Platonov (1899-1951) (gerçek ismi Andrey Platonoviç Klimentov) yaşadığı dönemin sakıncalı yazarları arasındadır. Farklı edebi kaynaklarda bir çok yazar ve eleştirmenin "Sıra dışı bir yazar; 20. yüzyılın en muhteşem yazarı.." gibi cümlelerle tanımladığı Platonov, eserlerinin kendine özgü yapısı ve farklı üslup anlayışı ile dikkat çeker.

Devrimin ardından şiirler ve düzyazılarla edebi yaşamına başlamasına karşın Rusya'da adının duyulması 1927 yılına rastlar. Yazarın ilk derlemesi olan "Yepifan'ın Tesviye Havuzları" (Yepifanskiye şlyuzı) ardından da "Aziz İnsan" (Sokrovennıy çelovek), "Ustanın Kökeni"(Proishojdeniye mastera) adlı eserleri yayınlanır. Ancak 1928 yılında kaleme aldığı "Şüpheli Makar"(Usomnivşiysya Makar) adlı eserinden sonra proleter yazarlar birliği üyesi olan Leopold Averbah tarafından yazar aleyhine, "Bütünsel Boyutlar ve Ferdi Makarlar Hakkında" (O Tselostnıh masştabah i çastnıh Makarah) adlı bir makale yayınlanır. Bu makalede Averbah, eser figürü Makar'ın sistem karşıtı düşüncelerinin, yazarın kendi düşünceleri olduğunu iddia eder. (Volkov 2008:173). Dolayısıyla bu makale, Platonov'a karşı olumsuz bakışların da yönelmesinin nedenidir.

Az önce de belirttiğimiz gibi, Sovyetlerin sakıncalı yazarları arasında tanımlayabileceğimiz

* Yard.Doç.Dr. Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü.

Andrey Platonov, edebi yaşamında, özellikle Ekim devriminin ilk yıllarında yaşanan ülke içi kaosun ve yine bunun sonucu olarak yaşandığını düşündüğü açlık, sefalet, acı ve zulmün usta bir anlatıcısıdır. Eserlerinde, bir yandan yeni yaşam düzenine uymuş figürler yer alırken, bu düzende neler olduğunu anlamaya çalışan ve kendi varlığının anlamını sorgulayan figürler de vardır. Sanatının genel yapısını oluşturan bu özellikler, yazarın 1929 yılında yazmaya başladığı 1930 yılında da tamamladığı "Çukur" (Koltovan) eserinde çok belirgin olarak gözlenir.

Sovyet sisteminde İlk Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın yürürlükte olduğu dönemde kaleme alınan eser, bu yılların insan üzerindeki gerek maddi gerek manevi yükünü anlatır. Ancak bundan da öncesine değinmek gerekir. 1917 Ekim devrimi ve ardından gelen Bolşevik ve Menşevik çatışması, ülkede bir iç savaşı başlatır. Bu iç savaştan Bolşevikler galip çıkarlar. Ancak bu süreçte tam olarak sistemleşemeyen sosyalizm ve başlayan iç savaş nedeni ile halk, oldukça fakirleşir. O dönemin lideri olan V.İ.Lenin X. Komünist Parti kongresinde kısaca NEP olarak bilinen Yeni Ekonomi Politikası'nın hayata geçirilmesi gerektiğini bildirir. Bu amaçla köylülere işledikleri toprakların sahipliği verilir hatta küçük ölçüde de olsa ticaret ve özel teşebbüs yetkisi yeniden tanınır.(bkz.Onay 2007:178) Ancak 1921'de hayata geçirilmeye başlayan bu yeni ekonomi politikası, ülkeyi aslında ekonomik anlamda yukarılara çıkarsa da, başta kapitalizm düşüncesine yakınlığı olmak üzere daha birçok konuda eleştirildi.

Lenin'in ölümünün ardından 1924 yılında lider olan Stalin tarafından 1928'de İlk Beş Yıllık Plan olarak adlandırılan ekonomik politika uygulamaya konulur. Buradaki amaç "orta sınıf köylüleri emek etrafında toplamak ve onların güvenini kazanmaktır.(Vernadski 2009: 426) İlk Beş Yıllık Plan, ülkenin endüstri ve sanayileşmesi adına oldukça büyük gelişmeler getirmesine rağmen bazı dönemlerde, belirgin gerilemeler de görüldü. Bu dönemlerde devlet, halkın katlandığı büyük fedakârlıkları unutarak, gerileme bölgesine hemen en iyi işçilerden ya da komsomollardan acil durum ekibi yolluyorlardı. (Vernadski 2009: 422) Böylece üretimdeki gerilik engellenecekti.

1914,1917,1920,1921 yıllarında büyük yokluklar yaşayan Sovyet halkının kendilerine empoze edilmeye çalışılan, bazı temel düşüncelerle ayakta durmaya çalıştıklarını görüyoruz. Nitekim halklar tek yürek halinde etraflarında kapitalist bir çember olduğunu düşünüyor ve yakın zamanda kaçınılmaz olarak görülen bir atağa karşı hazır olmak istiyorlardı. Birinci beş yıllık planın başlarında Rus halkı, bir devrim ve ayrıca bir savaştan geçtiğini düşünüyordu. Yaşamak için savaştığına inanan halk inanılmaz yokluklara göğüs germeye hazırdı…. (Vernadski 2009: 421) Dolayısıyla bu yıllar, kapitalizme yenilmemek uğruna Sovyetlerin kalkınması için halkın, büyük fedakârlıklarda bulunduğu yıllardır.

Andrey Platonov'un gençlik ve orta yaş yılları da bu sürece denk gelir. Bir mühendis olarak mezun olmasının ardından ülkenin kalkınması ve daha ilerilere gidebilmesi için çalışmalara başlar. Yoksul insanlara yardım etmek, ihtiyacı olan yerleşim yerlerine su götürmek, santraller kurmak gibi işlerle uğraşır. Bu süreçte yaşadıkları ve yeni sistemin Rus insanına getirdikleri, bundan sonra kaleme alacağı eserlerinin temelini oluşturur.

Ekim devrimi ile birlikte, insanların her açıdan özgür, eşit ve mutlu yaşayacağı ütopyasının yerini anti-ütopya almıştır. Çünkü yeni insan ve onun oluşturduğu toplum, umutların gerçekleşmesini değil yıkılmasını sağlamıştır. Bu bağlamda, 20.yy. Rus edebiyatında anti-ütopik eserlerin yayınlandığını görürüz. Bunlar arasında özellikle Y.Zamyatin'in (1884-1937) "Biz" (Mı-1924) adlı eseri önemlidir. Eserde, Sovyetlerde oluşturulan yeni insan tipi resmedilir. İnsanlar düşünmeden, hissetmeden adeta makinalaşmış, robot haline gelmiştir. İnsanca duygulardan yoksun ve her birinin birbirine benzediği insanlardan oluşan bir toplum

yaratılmıştır. Dolayısıyla da mutluluk getireceği düşünülen yeni toplum anlayışı, insanları düşünmeden yaşamak zorunda bırakmıştır.

"Kendine özgü, sosyal bir mesel ve felsefi grotesk" (bkz. Verina, 2003: 699) özellikleri taşıyan bir eser olarak tanımlanan "Çukur" eseri, 1930 yılında kaleme alınmasına karşın ancak 1987 yılında "Novıy mir" dergisinde yayınlanabilir. Yazar eserini farklı başlıklar altında birçok bölüme ayırmamıştır. Ancak olayların seyri açısından düşündüğümüzde temel olarak iki bölüme ayırabiliriz. İlk bölüm küçük bir kasabada, ütopik bir yapı için büyük bir çukurun kazılmasını anlatırken ikinci bölüm, kolektif çiftliğin ve burada yaşamaya çalışan insanların durumu ile ilgilidir.

İnsanlar, içinde tüm kasabalıların mutlu bir şekilde yaşayabileceği, dev bir bina yapmak ister. Bu bina sayesinde, yakında parlak bir geleceğe sahip olacaklar ve kapitalist güçlere karşı direnebileceklerdir. Sistem için çalışan, sendika temsilcisi Safronov'un kalifiye işçilere, binanın yapılacağı yeri gösterirken, yeni inşa ile ilgili umut verici duyguları şöyle dile getirilir. "*…Bu ortak bina, müstakil ve avlulu evlerden ibaret olan şehrin üzerinde yükselecek, tek aileli, alçak evler terk edilecek, onların üstünü geçirimsiz bir bitki örtüsü kaplayacak, orada da unutulmuş zamanın eriyip giden insanları giderek son nefeslerini vereceklerdi."* (Platonov 2003: 9)

Aslında Rus edebiyatının geleneksel özelliklerinden biri olan mutluluğu ve doğruyu aramak Platonov'un sanatının da temel özelliklerinden biridir. (bkz. Krukover 2004: 299) Zaman zaman kendisi ve yaşamla ilgili düşüncelere dalması ve bu nedenle giderek artan güç kaybından dolayı, çalıştığı iş yerinden atılan Voşçev de kendi varlığının anlamını bulmaya çalışan bir figür olarak karşımıza çıkar. Büyük umutlarla kazılan bu temel çukuruna tesadüfen gelir. İnşaatı ilk gördüğünde *"İnşaatlar çoğalırken, yaşamlarının idraki içinde olan insanlar azalmaz mı?...evi insan inşa ediyor, kendi ise perişan olup gidiyor. Kim yaşayacak o zaman?"* (8) diyerek endişelenir. Bir gün sonra da orada çalışmaya başlar. Çalışanlara kendini, "gerçeksiz yaşamak, bedenimi zayıf düşürüyor" sözleriyle ifade etmeye çalışan Voşçev, bu insanların gayretlerine ortak olmaya çalışsa da bunu başaramaz. Çevresindekilerin, insanlıklarını unutarak çalışma tempoları onu endişelendirir. Hatta bir gün *" Paydos zamanı! Yoksa canınız çıkacak, ölüp gideceksiniz, o zaman kim insan olarak kalır?"* (12) diyerek çalışmayı bırakmalarını ister. Ama tüm zayıflıklarına ve tükenmişliklerine rağmen işçiler, çalışmaya devam ederler.

Daha önce de belirttiğimiz gibi eserin iki bölümünde de ortak unsur, yaratılmaya çalışılan "yeni insan"dır. Birinci bölümde, tüm proleterlerin mutlu yaşayabileceği binanın inşasındaki insan; ikinci bölümde ise kolektifleşme sürecindeki insan vardır. Komünizmin bir sembolü olarak değerlendirilen bu bina ve ardından gösterilmeye çalışılan kolektifleştirme süreci, bambaşka bir insan topluluğu yaratmıştır.(bkz. Juravleva 1997:47) Temel çukurunun işçileri, öyle bir yaşam temposuna girmişlerdir ki adeta bir makine gibi, yemek yerken ve uyurken de aynı düşüncelerle hareket ederler. Voşçev işçilerin barakasına geldiğinde, yemek yiyen işçilerin betimi şöyledir: *"..Ciddiyetle yemeğe başladılar, ama haz duymadan, bunu bir ödev gibi görerek. Sonsuz mutluluğa eşdeğer olan hayatın anlamını kavramalarına rağmen yüzleri asıktı ve çok zayıftı, onlarda yaşam huzuru yerine bir yılgınlık vardı. "* (9)

İşçiler yeni dev binalarını inşa etme sürecinin başlamasıyla birlikte, her şey düzelecek düşüncesi ile tarlalarını sürmezler, ekin ekmezler böylece yiyecek hiçbir şeyleri kalmaz. Adeta insanlıktan çıkmış gibidirler. Kasaba sakinlerinin ve dışarıdan getirilen işçilerin fiziki durumları, çalışmaya hiç de uygun değildir. İşçilerden Kozlov, neredeyse çalışmaktan ölecek hale gelmiş olmasına karşın yine de temel çukurundaki kayaları temizlemeye çalışır.

Kozlov'un betimi dikkat çekicidir. *"... Derisinin altındaki eğri büğrü sivri kaval kemikleri belirgin bir biçimde ortaya çıkmıştı,* çentik çentik*, bıçak gibi. Voşçev'e kemikler dayanıksız deriyi delecek ve dışarı fırlayacaklar gibi geldi, bu korunmasız kemikler onda sıkıntı verici bir gerginlik hissi yarattı.*"(12)

Yine ekip başı Çiklin'in betimi de aynı şekildedir. *"...Derisinin altında bir nebze olsun koruyucu yağ kalmamıştı; yaşlı damarları ve bağırsakları dışarıdan görünüyordu,* çevresini amaçsız ve bilinçsiz duyumsuyordu*"* (10) Bu betimlerden de anlaşılacağı gibi kasaba halkı, Sovyet sisteminin düşün dünyasıyla doğru orantılı olarak, bir yaşam amacı edinmişlerdir ve bu amaca, sonunda ölüm de olsa ulaşmaya çalışırlar. Onları ayakta tutan tek şey, sistemin kendilerine empoze ettiği güzel bir gelecek umududur.

Platonov, çarlık sisteminin yıkılması için mücadele etmiş ancak yeni kurulan sistemde de yaşayamamıştır. Kaleme aldığı eserlerinde de yeni sistemle birlikte oluşturulmaya çalışılan yeni insanı ve onun dünyasını mümkün olduğunca etkili ve farklı bir şekilde betimlemeye çalışmıştır. Bu bağlamda eserde, kolhoz yaşamının adeta ayrılmaz bir parçası olan atların betimleri dikkat çeker. Onlar da tıpkı sahipleri gibi ne yapmaları gerektiğini bilir. Çiklin ve Voşçev, kolhozdan çıktıklarında insan eli ile yapılmamış bir kapı görürler. Bu kapıdan atlar sırayla çıkmaya başlarlar ve tekrar içeri girene kadar yaptıkları şöyle aktarılır: *"...düzenli adımlarla, yerdeki otlara başlarını eğmeden, birbirlerine bitişik saflarla sokağı geçtiler ve su tutmuş dere yatağına indiler. Atlar kana kana su içtikten sonra suyun içine girdiler ve temizlenmek için bir süre suda durdular, sonra karaya çıkıp düzeni ve aralarındaki dayanışmayı bozmadan geriye döndüler….her hayvan taşıyabileceği kadar ot aldı ve az önce hep beraber çıktıkları kapıya doğru dikkatlice taşıdı. Gelen atlar önce kapının önünde durdular ve diğer atları beklediler, bir araya gelince öndeki at, başıyla dürterek kapıyı ardına kadar açtı ve bütün atlar ağızlarında otlarla avluya girdiler. Otları yere bırakarak bir yığın oluşturdular ve işte o zaman kolektifleştirilmiş* bütün hayvanlar*,* yığınının etrafında toplandılar v*e insan emeği olmadan organize biçimde paylarına razı olarak ağır ağır yemeğe başladılar."* (40) Görüldüğü gibi atlar da sahiplerinin, yaşam amaçlarını anlamışçasına ve toplu yaşamak için kuralların gerekliliğine inanmışçasına hareket ederler.

Yerel yönetimler ve parti örgütleri, gerektiğinde polis ve askerlerin eşliğinde köylüleri kolektife girmeye zorladılar. "Kulaklar"* bu süreçte sınıf olarak ortadan kaldırılacaklardı… Kolektivizme karşı çıkan herkese kulak dendi. Kulaklar mallarını kaybetti tutuklandı ve Sibirya veya Orta Asya'daki uzak çalışma kamplarına gönderildiler. (Riasanovski, 2011: 541) Tıpkı Y. Yevtuşenko'nun (1933-) "Yaban Yemişleri"** eserinde olduğu gibi burada da, kolhoza girmeyi reddedenlerin evlerini terk etmeleri için özel sallar yapılır. "*Hadi şimdi doğru sala, sizi kapitalizmin pislikleri"*(52) diyerek, yıllardır doğup büyüdükleri topraklarından ve evlerinden sürülürler. Sala bindirilen aileler bilinmezliğe doğru gittiklerinin bilincinde ancak bu düşüncelerle de orada kalamayacaklarının farkındadırlar. "…İnsanlar *yurtlarını ve üzerindeki son, mutlu insanı sonsuza kadar zihinlerine kazımak istiyorlardı."* (52)

Bununla birlikte evlerini, doğup büyüdükleri topraklarını, anılarını terk etmek istemeyerek kolhoza katılanlar da vardır. Bir epizot olarak değerlendirebileceğimiz yaşlı köylü Semyonoviç Krestinin yaşadıkları da bunlardan biridir. Krestinin, kolhoza katılmanın kaçınılmazlığını anlayınca, bahçesindeki genç ağaçları öper ve kökünden sökerek, tarlasından sürer, başka yerlere götürür. Yıllardır emek vererek yetiştirdikleri ağaçların mahvolduğunu gören karısı da dövünerek ağlar. Karısının ağladığını gören yaşlı köylü, karısına "*Ağlama*

* Zengin köylüler.

** 1981 yılında yayınlanan roman, Tayga'da yaşayan insanların zorlu yaşamlarını anlatır.

koca karı, sen kolhozda mujiklerin fahişesi olacaksın. Ama bu ağaçlar benim bedenimdir ve varsın şimdi acı çeksin, kolektifleştirilmeye köle olmak ciğerimi yakıyor" (46) diyerek kızması, bu hazin durumun güzel bir ifadesidir.

Özellikle 20'li yıllarda, sistem karşıtı düşüncelere sahip köylüler birleşip kitlesel olarak direndiler, devlet temsilcilerine şiddet uyguladılar, at ve büyük baş hayvanlarını kolektife teslim etmektense kestiler. (Rıasanovski, 2011: 541) Eserde de kolektife razı olan bazı köylüler de "…Bir tek kendi bedenleri kolektifleştirilsin, hayvanları yanlarında sürüklenmesin diye" (46) sahip oldukları hayvanları özellikle de atlarını, aç bırakılar. En sonunda kolektifleşmenin esiri olacağını düşünen orta halli bir köylü de "*hayatta mısın ekmek kapım?*" diyerek atının yanına gelir. Sahibinin çok sevdiği ve açlıktan adım atamaz hale gelen atın, tepki göstermediğini fark eden aç köpek için bu at, dayanılmaz bir yemektir: *"..bir köpek ambara girdi ve atın arka ayağını kokladı. Sonra hırlamaya başladı, etine dişlerini geçirdi ve bir parça kopardı. Atın iki gözü karanl*ıkta sönmeye başlamıştı…."(46) Köylüler her ne kadar mahkum oldukları bu yaşamı kabul etmek zorunda kalmışlarsa da, büyük emeklerle sahip olup yetiştirdikleri hayvanlarını, gözlerinin önünde ölmelerine bile razı olarak, kendileri gibi sistemin esiri yapmazlar.

Eserde insanların kendilerine tabutlar hazırlamaları ve onların içinde adeta ölümü beklemeleri de dikkat çekicidir. Kasaba halkı, ileride kullanılmak üzere el birliği ile hazırlanan tabutları bir mağaraya yerleştirir. İnşaatın başlamasıyla birlikte bir kişi gelir ve onları almak ister. Ancak tabutlardan ikisinin öksüz ve yetim küçük kız Nastya'nın (eserde sosyalist sistemin bir sembolüdür) uyuması ve oyuncaklarını koyması için alındığını duyunca, *"Olmaz! Biz çocukları nereye koyacağız peki? Tabutları boy boy hazırlamıştık: üzerleri işaretli, kim nereye sığar diye. Hepimiz tabutumuz olduğu için yaşıyoruz.: tabut bizim mülkümüz!..."* (31) diyerek karşı çıkar. "Hepimiz tabutumuz olduğu için yaşıyoruz: tabut bizim mülkümüz" sözü hayatta hiçbir şeye sahip olamayacak insanların tek yaşam mutluluğu olarak karşımıza çıkıyor. Aç ve susuz bir şekilde, nasıl olsa ölmek üzere olduklarını bilerek, tek mülklerinin içinde uyurlar ve günü geldiğinde kendilerini bulacak olan ölümlerini beklerler.

Yukarıda vurgulamaya çalıştığımız gibi, insanlar kendilerine empoze edilmeye çalışılan, bir bina içinde her şeyden korunarak mutlu yaşama umutlarına ulaşmak için ölesiye çalışmaktadırlar: "*…tüm yoksul ve orta halli köylüler öyle bir yaşam hevesiyle çalışıyorlardı ki temel çukurunun dipsiz uçurumunda ebediyen kurtulmak isterlermiş gibi…"*(65) Ancak umuda ulaşma çabası, her birini teker teker ölüme sürükler. Kolhozun faal üyesi, bitmek bilmeyen her yeni emri duyurmak ve uygulamak uğruna, uyumadan ve yeteri kadar yemek yemeyerek, aşırı çalışması sonucunda ölür. Voşçev, onun ölüp ölmediğini kontrol etmek için yanına yaklaştığında, yalnızca sisteme ait olan bedeninin ve ruhunun aşırı çalışmaktan mahvolduğunu fark eder: "*Bu beden bir zamanlar öyle acımasızca çalışmıştı ki tüm evrensel gerçek, yaşamın tüm anlamı sadece onda, daha ziyade hiçbir yerdeydi…"(*62)

Yine baş işçilerden Safronov ve ölesiye çalışan işçi Kozlov, bir kulübede ölü bulunurlar. Az önce de belirttiğimiz gibi Safronov, işçilerin daha verimli çalışmaları için elinden geleni yapan hatta radyodan yayınlanan propagandalar bittiğinde işçilerin, o etkiden sıyrılmamaları için, kendisi söze devam eden baş işçidir. Ancak o da diğerleri gibi zaman zaman "düşünmeden ve yalnızca devlet için çalışma" düsturunu hiçe sayarak çok kısa bir süre için bile olsa durup düşündüğünde, bu yaşam amacının doğru olup olmadığını aklından geçirir. Nitekim bir gün Çiklin'e "*Gerçekten tüm dünyada yoksulluk ve keder var da, bir tek bizde mi beş yıllık plan var?"* (19) diye aklından geçenleri söyler. Aynı şekilde Kozlov da bu çalışmalarının karşılığı olarak emeklilik hakkını kullanmak istemektedir. Ancak buna rağmen kendilerinden istenen

görevi yerine getirmek zorundadırlar. Bu nedenle de kolhoza katılmak istemeyen orta halli ve zengin köylüleri ortaya çıkarmak ve cezalandırmak için köyleri dolaşırlar. Yine bu amaçla gittikleri bir köyden geri dönmezler. Bir süre sonra da ölü bulunurlar. Her ikisi de, artık kaybedecek bir şeyleri olmadığını düşünen ve sisteme sonuna kadar karşı çıkan köylüler tarafından öldürülmüşlerdir.

Makalenin başında da belirttiğimiz gibi, gerek yarattığı figürleri gerekse kendine özgü üslubu ile Platonov, "Çukur" eserinde yeni toplum düşüncesinin, dolayısıyla da yeni insan düşüncesinin yaratılma sürecini ve bu süreçteki insan psikolojisini ele almıştır. Kendine diretilen yaşamda var olmadığını hisseden ve bunun savaşını veren Voşçev; ruhuyla ve bedeni ile yalnız yaşayan Pruşevski; çevresindekiler tarafından sevilmediğini bilen ve yaşamla savaşını, ölesiye çalışarak kazanmaya çalışan Kozlov; yine, sistemin kendisine öğrettiği sözlerin ve düşüncelerin esiri olmuş bir adam Safronov; yaşananlarla ilgili çıkmazları olan ancak umudunu kaybetmemeye çalışan Çiklin..tüm bu figürler çarlık yıkıldığı taktirde herkes mutlu olacak düşüncesi ile kurulan sosyalist Rusya'nın yarattığı insanlardır. Bu insanlar isteyerek ya da istemeyerek olsun geri dönülmez kayıplar yaşarlar. Dediğimiz gibi amacı, mutlu ve geleceğe daha umutlu bakarak yaşayan insanların oluşturduğu umutlar ülkesini yaratmak iken umutsuzlukların ve kayıpların ülkesi yaratılmıştır.

KAYNAKÇA

Juravleva V.P.,"Russkaya literatura xx veka", İzd., prosveşçeniye, Moskva,1997
Krukover, V., "220 soçinenii po literature", İzd., tid kontinent Moskva,2003
Onay Y., "Batı'ya Direnen Rusya", Yeniyüzyıl Yay., İstanbul,2007
Platonov A., "Koltovan", Sobraniye soçinenii v 5-ti tomah t.2., str.308-397, Moskva, 2003 (http://imwerden.de)(e.t.3.06.2013)
Rıasanovski N., Steınberg D., "Rusya Tarihi", İnkılap Yay., Çev: Figen Dereli İstanbul,2011
Verina U.Yu.,"Soçineniya po russkoy literature", Minsk,2004
Volkov, S., İstoriya russkoy kulturı xx veka ot Lva Tolstogo do Aleksandra Soljenitsına, Moskva, Eksmo,2008
Vernadski G., "Rusya Tarihi", Selenge Yay., Çev: Doğukan Mızrak-Egemen Ç.Mızrak, İstanbul, 2009
http://litra-class.ru/sochineniya/platonov-a/biblejskie-motivi-v-povesti-a-platonova-kotlovan/(e.t.28.05.2013)

Özet

A.PLATONOV'UN "ÇUKUR" ESERİNDE UMUDUN KAYIPLARI

Rusya'da 1917 Ekim devrimi ile birlikte yeni bir siyasi süreç başlamıştır. Bu süreç Rus halkının günlük yaşamını değiştirmekle kalmamış, aynı zamanda insanca duygularını da yok etmiştir. Bu tema, devrimin başından sonuna kadar insan üzerindeki bu değişimleri gözlemleyen A.Platonov'un eserlerinin, temel sorunu haline gelmiştir. Söz konusu sıkıntılar kendi dönemindeki bazı yazarlarca da dile getirilmesine rağmen Platonov, eserlerindeki sert tutumundan dolayı rejim karşıtı olarak değerlendirilir. Ancak tüm baskılara rağmen düşüncelerini açıkça ifade etmeye devam eder. Hem dili, hem felsefesi, hem de devrime yaklaşımıyla yirminci

yüzyıl Rus edebiyatının önemli yazarlarından olan Platonov, yazdığı eserleriyle, yaşadığı dönemde insanların çektiği sıkıntıları, toplumundaki zorlukları yansıtmıştır.

Gerek edebi sanatının üslup özellikleri gerekse rejim karşıtı düşünceleri ile dikkat çeken yazarın eserlerinden bazıları Türkçe'ye çevrilmiştir. Bunlar "Can", "Koltovan" (Çukur), "Çevengur" adlı eserlerdir. 1930 yılında kaleme aldığı "Çukur" eseri Rusya'da ancak 1987 yılında yayınlanır. "Çukur" eserinde Platonov, sosyalist sistemle birlikte oluşan "yeni insan" profilini çizer. Eserde topyekün kolektivizasyona ulaşmak adına verilen acı kayıplar aktarılır. Dalgınlığından dolayı işinden uzaklaştırılan Voşçev'in gerçeği arayışı sırasında bu umut uğruna çalışan insanların arasına karışması ve yaşananlar dile getirilir. Aynı zamanda da eserde Sovyet rejiminin ütopik düşüncesine karşı bir anti- ütopya yaratılmıştır.

Bu çalışmada, Sovyet sisteminde yaşayan köylülerin yaşam felsefeleri ve ütopik bir umuda yolculukları dönemin yaşam felsefesi ile bağıntılı olarak incelenecektir.

Anahtar Sözcükler: A.Platonov, Çukur, Kolektifleşme, Sovyet Sistemi

Abstract

THE ABSENCE OF HOPE IN THE WORK OF A. PLATONOV "THE FOUNDATION PIT"

With the revolution of October 1917 a new political process has begun in Russia. This process has not only changed the daily life of the Russian people, but also has exterminated the humanistic emotions of them. This subject has been the main question of the works of A.Platonov, who observed the sechanges on the people since the begining of the revolution. Although aforementioned difficulties expressed by some writers of that period, due to the tough stance in the works Platonov is considered to be against the regime. However, despite all the pressures he continues to express thoughts clearly. He is one of the most important writers of the twentieth century Russian literature with language, philosophy, as well as the revolution approaches; in his time he reflects the suffering of the people and challenges in society.

He attracts attention both the stylistic features of literary art and thoughts of anti-regime. Some of the author's works have been translated into Turkish. These works are "Dzhan", "The Foundation Pit", "Chevengur". "The foundation Pit" which he has written up in 1930, however, published in 1987 in Russia. In his work "The foundation Pit", he has drawn the profile of 'new human' which has occuerd to get her with the the socialist system. In this work are transferred painful losses, which given to achieve overall collectivization. Voşçev removed from his job because of the thoughtfulness, for the search to truth, will join the ranks of people working for the sake of this hope and in work is expressed what happened in this process. At the same time in work, against the Soviet regime's utopian thought has created an anti-utopia.

In this work the life philosophy of the villagers that live in the Soviet system and their journey to hope has been examined relative to the life philosophy of the period.

Keywords: A. Platonov, The foundation Pit, Being Collective, The system of the Soviet.